

15.6.2007

SM-2006-482/Tu-411

Jaana Pedersen
Myllärinkatu 4
08100 LOHJA

Viite
Kantelunne 3.2.2006

RATKAISU KANTELUASIASSA

Arvostelette kantelussanne poliisin ja syyttäjän toimintaa tekemienne jäljempänä selostettujen tutkintapyyntöjen käsittelyssä.

1 HANKITTU SELVITYS

Kantelun johdosta on saatu 14.8.2006 päivätty selvitys Espoon kihlakunnan poliisilaitoksen rikoskomisario Matti-Erik Puputilta, minkä lisäksi Etelä-Suomen poliisin lääninjohto on antanut 18.8.2006 päivätyn lausunnon. Selvitys ja lausunto on pyydetty siltä osin kuin kantelussa on ollut kysymys Lohjan kaupungin sosiaalitoimen esimies Heli Ranta-Salosen menettelystä.

Muilta osin käytettävissä on ollut tutkinnanjohtajina toimineiden poliisimiesten ja syyttäjien asiakokonaisuuteen liittyvät päätökset.

Selvityksensä mukaan Puputti oli saanut syksyllä 2004 käsiteltävikseen Teidän tekemänne tutkintapyyntö. Asiakirjamateriaalia oli ollut useita satoja sivuja. Materiaalista Puputti oli selvittänyt, mitä rikoksia olitte pyytänyt tutkimaan. Puputti kertoo olleensa syksyn 2004 aikana Teihin puhelimitse ja sähköpostitse yhteydessä useita kertoja. Hänen mukaansa olitte lopulta sopineet, että Te teette uudet tutkintapyyntöjä asioista, jotka haluatte tutkittavan. Olitte sittemmin 6.2.2005 lähettänyt Puputille kaksi tutkintapyyntöä, jotka hänen käsityksensä mukaan olivat korvanneet aiemmin tehdyt tutkintapyyntö.

Viimeksi mainituista tutkintapyyntöistä Espoon poliisilaitoksella oli kirjattu tutkintailmoitukset n:o 6010/R/1599/05 (Länsi-Uusimaa -lehden julkaisema kirjoitus 28.5.2003) ja 6010/R/1753/05 (Sarina Pedersenin koskevien tietojen julkaiseminen internet-sivuilla).

Kantelua käsiteltäessä ovat olleet käytettävissä kaikki poliisiasian tietojärjestelmään tallennetut kantelussanne tarkoitetut tutkintailmoitukset ja niihin liit-

tyvät päätökset. Lisäksi on hankittu jäljennökset Hämeenlinnan kihlakunnan kihlakunnansyyttäjä Salme Jalkasen tutkinnanjohtajana 19.3.2004 tekemästä päätöksestä jättää esitutkinta toimittamatta (tutkintailmoitus n:o 6450/R/1213/03) sekä Lohjan kihlakunnan johtavan kihlakunnansyyttäjän Ahti Hirvosen samassa asiassa 29.4.2004 tekemästä kahdesta syyttämättäjäättämispäätöksestä. Samoin käytettävissä on ollut jäljennös Lohjan kihlakunnan poliisilaitoksen rikoskomisario Paavo Myöhäsen 26.3.2004 tekemästä tutkinnan rajaamispäätöksestä.

Lisäksi on hankittu jäljennökset eduskunnan oikeusasiamiehen 22.3.2004 kanteluunne antamasta päätöksestä (Dnro 400/4/02), Valtakunnansyyttäjänvirastossa kanteluihinne annetuista päätöksistä 5.8.2005 (Dnrot 178/21/04, 248/21/04 ja 314/26/04), 30.8.2005 (Dnro 423/21/05) sekä 7.10.2005 (Dnro 510/21/05), syyteharkintapäätöksestä 24.3.2006 (Dnro R 05/25) ja siihen liittyvästä haastehakemuksesta. Lisäksi on hankittu 4.5.2005 tehdyt syyttämättäjäättämispäätökset n:o 05/13 ja 05/14.

2 VASTINE

Olette toimittanut sisäasiainministeriön poliisiosastolle 5.9.2006 päivätyn vastineenne, jossa on 137 liitettä.

3 TUTKINTAPYYNTÖNNE 23.5.2006

Sisäasiainministeriön poliisiosastolle toimittamanne kantelun jälkeen olette toimittanut Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselle 23.5.2006 päivätyn 44-sivuisen tutkintapyyntönnön.

Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen tutkintailmoitusten n:o 6070/S/315975/06 ja n:o 6070/S/327574/06 mukaan olette pyytänyt poliisia tutkimaan, ovatko Espoon kihlakunnan poliisilaitoksen rikoskomisario Matti-Erik Puputti, apulaisvaltakunnansyyttäjä Jorma Kalske, valtionsyyttäjä Mika Illman, tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio ja Tietosuojavaltuutetun toimiston ylitarkastaja Anne Tamminen-Dahlman ”tahallaan asianomistajien vahingoksi suojellakseen ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan vastaisesti Lohjan kaupungin virkamiehiä sanktioilta menetelleet siten, että asianomistajan vastapuolina rikosasiassa 60 henkilöä on rajautunut esitutkinnan ulkopuolelle asioissa, joissa on kyse

- a) Sarina Pedersenin terveydentilatietojen ja muiden henkilötietojen julkistamisesta Lohjan kaupungin internet-sivuilla vuosina 2003 - 2005
- b) Lohjan opetuslautakunnan varapuheenjohtajan Pekka Luoman Länsi-Uusimaa -sanomalehteen tunnistettavalla tavalla laatimasta loukkavasta kirjoituksesta kesken Sarina Pedersenin henkilövahingon korvausasian, johon Luoma on osallistunut päätöksentekijänä
- c) Menettelystä, jossa Lohjan Tytyrin koulun rehtori Juha Lemberg julkisti Henna ja Miro Pedersenin uskonnollista vakaumusta koskevat tiedot koulun ilmoitustaululla 16.2.2004”.

Siten tutkintapyyntöne koskee kantelussannekin mainitsemianne asioita seuraavasti.

Siinä on ensinnäkin kysymys samasta tutkintailmoituksessa n:o 6010/R/1753/05 käsitellystä asiasta, jossa Valtakunnansyyttäjänvirastossa on 24.3.2006 tehty päätös nostaa syyte neljää henkilöä vastaan.

Toiseksi tutkintapyyntössä on kysymys samasta tutkintailmoituksessa n:o 6010/R/1599/05 tarkoitetusta asiasta, jossa valtionsyyttäjä on 4.5.2005 tehnyt päätökset olla nostamatta syytteitä.

Kolmanneksi tutkintapyyntössä on kysymys asiasta, joka sisältyy asiaan n:o 6010/R/1753/05 ja jossa valtionsyyttäjä on tutkinnanjohtajan esityksestä tehnyt 31.5.2006 päätöksen, ettei esitutkintaa toimiteta.

Tutkinnanjohtajina 23.5.2006 päivätyn tutkintapyyntöä osalta ovat toimineet rikoskomisario Puputin osalta kihlakunnansyyttäjä Kuusisto ja muiden osalta rikoskomisario Ari Juuti.

Kihlakunnansyyttäjä Kuusisto on 26.9.2006 Puputin osalta päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta, koska asiassa ei ollut ilmoitustietojen ja muun selvityksen perusteella syytä epäillä rikosta.

Rikoskomisario Ari Juuti on 7.11.2006 päättänyt muiden tutkintapyyntöissä mainittujen osalta, ettei esitutkintaa toimiteta, koska tutkintapyyntöä, lisätutkintapyyntöä ja muun tutkittavana olleen asiakirja-aineiston perusteella asiassa ei ollut syytä epäillä rikosta.

Sisäasiainministeriön poliisiosastolle tekemänne kantelun käsittelyssä on ollut odotettava ratkaisuja mainituissa asioissa tekemiinne tutkintapyyntöihin.

Kantelussanne esille ottamanne tutkintapyyntö jakautuvat pääosin kahteen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat Lohjan kaupungin perusturvalautakunnan 21.8.2002 pidettyyn kokoukseen liittyvät ilmoitukset. Toisen ryhmän muodostavat Lohjan kaupungin opetuslautakunnan menettelyyn liittyvät ilmoitukset. Kolmantena asiana on elatustukiviranomaisen menettely tulojanne koskevien tietojen välittämisessä.

4 PERUSTURVALAUTAKUNTAAN LIITTYVÄT TUTKINTAPYYNNÖT

Lohjan kihlakunnan poliisilaitoksen 10.7.2003 päivätyn tutkintailmoituksen n:o 6450/R/1213/03 mukaan katsoitte, että Lohjan kaupungin perusturvalautakunnan 21.8.2002 kokouksen pöytäkirjassa on ollut Teidän kunniaanne loukkaava asiantuntijalausunto, jonka on antanut sosiaalishteeri Oili Laine. Tutkinnanjohtajana asiassa on toiminut rikoskomisario Paavo Myöhänen.

Eduskunnan oikeusasiamies oli pyytänyt lautakunnalta selvitystä Teidän hänelle tekemänne kantelun johdosta. Lautakunnan kokouksessa esittelijänä oli toiminut sosiaalijohtaja Paavo Varis.

4.1 ASIAN KÄSITTELYN VAIHEET

4.1.1 Tutkinnanjohtajien päätökset lautakunnan jäsenten osalta

Myöhänen päätti 26.3.2004 jättää esitutkinnan toimittamatta päätöksessä lueteltujen perusturvalautakunnan jäsenten osalta sillä perusteella, että näiden ei ollut syytä epäillä syyllistyneen asiassa rikokseen. Esitutkinta toimitettiin sosiaalijohtaja Variksen ja sosiaalisihteeri Laineen osalta ja asia siirrettiin syyttäjän syyteharkintaan.

Hämeenlinnan kihlakunnansyyttäjä Salme Jalkanen oli määrätty tutkinnanjohtajaksi perusturvalautakunnan jäsenenä olleen yhden poliisimiehen osalta. Hän päätti 19.3.2004, ettei tämän ollut syytä epäillä syyllistyneen asiassa rikokseen, minkä vuoksi esitutkintaa ei toimitettu.

Jalkanen toimi tältä osin tutkinnanjohtajana, koska esitutkintalain 14 §:n 2 momentin mukaan poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa syyttäjä, lukuun ottamatta rikesakkoasiana ja rangaistusvaatimusmenettelyssä käsiteltäviä asioita.

Valtakunnansyyttäjän 10.2.2003 antaman määräyksen mukaan Lohjan kihlakunnan poliisilaitoksen palveluksessa olevan poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa Hämeenlinnan kihlakunnan syyttäjänviraston syyttäjä.

4.1.2 Apulaisvaltakunnansyyttäjän päätös Jalkasen osalta

Kantelitte 30.3.2004 Jalkasen päätöksestä Valtakunnansyyttäjänvirastoon. Apulaisvaltakunnansyyttäjän sijainen valtiosyyttäjä Jarmo Rautakoski antoi 5.8.2004 ylitarkastaja Simo Kolehmaisen esittelystä kanteluun päätöksen. Sen mukaan ei ollut perustetta ottaa Jalkasen päättämää asiaa uudelleen ratkaistavaksi.

4.1.3 Johtavan kihlakunnansyyttäjän päätös Variksen ja Laineen osalta

Lohjan johtava kihlakunnansyyttäjä Ahti Hirvonen teki 19.3.2004 päätöksen jättää syytteen sosiaalijohtaja Varista vastaan nostamatta, koska ei ollut todennäköisiä syitä epäillä hänen syyllistyneen asiassa rikokseen. Sosiaalisihteeri Laineen Hirvonen katsoi syyllistyneen kunnianloukkaukseen. Rikos on ollut kuitenkin vähäinen, joten hän on jättänyt oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 §:n 1 kohdan nojalla syytteen Lainetta vastaan nostamatta.

4.1.4 Apulaisvaltakunnansyyttäjän päätös Hirvosen osalta

Kantelitte 30.3.2004 Hirvosen päätöksestä Valtakunnansyyttäjänvirastoon. Apulaisvaltakunnansyyttäjän sijainen valtiosyyttäjä Jarmo Rautakoski antoi 5.8.2004 ylitarkastaja Simo Kolehmaisen esittelystä kanteluun päätöksen.

Sen mukaan ei ollut perustetta ottaa Hirvosen päättämää asiaa uudelleen ratkaistavaksi siltä osin kuin kysymys on ollut päätöksestä jättää Laine syyttämättä.

Variksen osalta Rautakoski teki uuden syyteharkinnan. Sen mukaan ei ollut todennäköisiä syitä epäillä, että Varis olisi sillä tavoin myötävaikuttanut Lai-
neen kokouksessa esittämän selvityksen sisältöön, että Variksen voitaisiin katsoa tahallaan loukanneen Teidän kunniaanne. Sen vuoksi kantelunne ei aiheuttanut enempää toimenpiteitä.

4.1.5 Kantelu ja tutkintapyyntö Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle Hirvosen, Jalkasesta ja Myöhäsestä

Kantelitte Myöhäsen 23.3.2004 tekemästä päätöksestä 30.3.2004 Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle. Toimitte poliisiosastolle 18.5.2004 päivätyn lisäkirjoituksen, jossa pyysitte muun ohessa tutkimaan, ovatko Hirvonen, Jalkanen ja Myöhäsen syyllistyneet edellä mainitut päätökset tekemällä virkarikoksiin.

Lääninhallituksen poliisiosasto lähetti 31.5.2004 kantelunne ja lisäkirjoituksenne tutkintailmoituksena kirjattavaksi Lohjan kihlakunnan poliisilaitokselle, jossa niiden johdosta on kirjattu ilmoitus n:o 6450/S/20574/04.

Asian tutkinta siirrettiin 14.6.2004 Espoon kihlakunnan poliisilaitokselle, jossa siitä kirjattiin tutkintailmoitus n:o 6450/R/1133/04. Tutkinnanjohtajiksi määrättiin Myöhäsen osalta Espoon kihlakunnansyyttäjä Tapio Mäkinen ja Hirvosen ja Jalkasen osalta rikoskomisario Matti-Erik Puputti.

Espoon kihlakunnan poliisilaitokselta asia on 18.6.2004 siirretty Hämeenlinnan kihlakunnan poliisilaitokselle, koska valtakunnansyyttäjän 10.2.2003 antaman määräyksen mukaan Lohjan kihlakunnan poliisilaitoksen palveluksessa olevan poliisimiehen tekemäksi epäillyn rikoksen esitutkintaa johtaa Hämeenlinnan kihlakunnansyyttäjä. Muidenkin epäillyiksi nimettyjen henkilöiden osalta oli siirtopäätöksen mukaan tarkoituksenmukaista, että asian tutkinta keskitetään yhteen paikkaan.

Hämeenlinnan johtava kihlakunnansyyttäjä Matti Torkkel katsoi kuitenkin, että hänen yksikkönsä on esteellinen toimimaan tutkinnanjohtajana Myöhäsen osalta ja esitti 23.6.2004 Valtakunnansyyttäjänvirastolle, että asiaan määrättäisiin tutkinnanjohtaja muusta kuin Hämeenlinnan syyttäjäyksiköstä.

Asia siirrettiin takaisin Espoon kihlakunnan poliisilaitokselle 13.7.2004. Valtionsyyttäjä Jarmo Rautakoski määräsi asian tutkinnanjohtajaksi Espoon kihlakunnansyyttäjä Tapio Mäkisen. Muiden kuin poliisimiesten osalta asian tutkinnanjohtajana toimi rikoskomisario Puputti.

4.1.6 Tutkinnanjohtajien päätökset Myöhäsen, Hirvosen ja Jalkasen osalta

Kihlakunnansyyttäjä Mäkinen päätti 12.1.2005, ettei esitutkintaa Myöhäsen osalta toimiteta, koska ei ollut syytä epäillä hänen syyllistyneen rikokseen.

Rikoskomisario Puputti päätti 7.3.2005, ettei esitutkintaa Hirvosen ja Jalkasen osalta toimiteta, koska ei ollut syytä epäillä heidän syyllistyneen rikokseen.

4.1.7 Uusi tutkintapyyntö sosiaalishteeri Laineen menettelystä

Toimititte Espoon kihlakunnan poliisilaitokselle 14.4.2005 uuden tutkintapyyntö sosiaalishteeri Laineen menettelystä (tutkintailmoitus 6010/S/24961/05). Siinä olette katsonut, että Laine on syyllistynyt Teihin kohdistuneeseen kunnianloukkaukseen virkatehtävissään. Sen vuoksi tekoa olisi mielestänne tullut tutkia myös virkarikoksena, ensi sijassa virka-aseman väärinkäyttönä ja toissijaisesti virkavelvollisuuden rikkomisena, sekä lisäksi väärän todistuksen antamisena viranomaiselle.

Lisäksi katsoitte, että Laine on syyllistynyt virkamiehen esteellisyyttä koskevien säännösten rikkomiseen sekä vääränsisältöisen todistuksen antamiseen viranomaiselle.

4.1.8 Tutkinnanjohtajan päätös Laineen osalta

Rikoskomisario Puputti päätti 7.7.2005, ettei esitutkintaa Lainetta koskevan uuden tutkintapyyntö johdosta toimiteta, koska ei ollut syytä epäillä Laineen syyllistyneen virka-aseman väärinkäyttämiseen.

Epäilemämme väärän todistuksen viranomaiselle antamisen osalta Puputti totesi syyteoikeuden vanhentuneen.

4.1.9 Syyttäjän päätös Puputin 7.7.2005 tekemän päätöksen osalta

Olitte keskusrikospoliisille 1.7. ja 5.7.2005 päivätyissä kirjoituksissanne pyytänyt muun ohella tutkimaan rikoskomisario Puputin menettelyä tutkinnanjohtajana. Kirjoitukset on siirretty Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen käsiteltäviksi.

Tähän asiaan tutkinnanjohtajaksi määrätty Helsingin kihlakunnansyyttäjä Hannu Kuusisto on 3.1.2006 tehnyt päätöksen, jonka selostusosassa hän toteaa muun muassa seuraavaa: ”Päätökset siitä, ettei esitutkintaa toimiteta liittyvät kolmen päätöksen ja henkilön osalta 7.3.2005 päivättyinä ratkaisuin ilmoitukseen 6450/R1133/04 ja 7.7.2005 päivätty päätös liittyy ilmoitukseen 6010/S/24961/05.”

Kuusisto on päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta, koska ei ollut syytä epäillä Puputin syyllistyneen virkavelvollisuuden rikkomiseen tai muuhun lainvastaiseen menettelyyn.

4.2 KANTELUSSA ESITETTY ARVOSTELU PERUSTURVALAUTAKUNNAN MENETTELYYN LIITTYVIEN TUTKINTAPYYNTÖJEN OSALTA

4.2.1 Juridiset kysymykset

Katsotte, että ottaen huomioon kuntalain 61 §:n säännökset Myöhäsen ja Jalaksen päätökset tutkinnan rajaamisesta ovat olleet väärä. Mielestänne myös lautakunnan jäsenet ovat rikosoikeudellisessa vastuussa kunnianloukkauksesta sen viitatessa eduskunnan oikeusasiamiehelle antamassaan lausunnossa Laineen lausuntoon, jonka katsotte loukanneen kunniaanne.

Kantelussanne katsotte, että syyllistyessään kunnianloukkaukseen Laine on samalla syyllistynyt virkarikokseen (tutkintailmoitus 6010/S/24961/05). Lisäksi katsotte, että Laineen on ollut syytä epäillä syyllistyneen myös virkamiehen esteellisyyttä koskevien säännösten rikkomiseen, mutta tutkinta on tältäkin osin laiminlyöty.

Edelleen käsityksenne mukaan epäillyn väärän todistuksen antamisen viranomaiselle syyteoikeus ei ollut vanhentunut.

4.2.2 Muu poliisin menettelyä koskeva arvostelu

Kantelussanne kerrotte, ettei Teille ilmoitettu tutkinnan siirtämisestä Espoosta Hämeenlinnaan eikä sen syystä. Tutkintaa on mielestänne myös siirtämisellä aiheetta viivytetty.

Olette kantelussanne esittänyt kymmeniä tutkinnanjohtajan menettelyn ja muiden esitutkintaan liittyvien toimenpiteiden asianmukaisuutta koskevia kysymyksiä ja väitteitä. Olette myös viitannut poliisin laatustrategiaan ja edellyttänyt kannanottoa siihen, onko asiassa menetelty sen vaatimusten mukaisesti.

Arvostelette erityisesti rikoskomisario Puputin mielestänne liian vähäistä yhteydenpitoa Teihin sekä hänen passiivisuuttaan tekemienne tutkintapyyntöjen käsittelemisessä.

5 LOHJAN KAUPUNGIN OPETUSLAUTAKUNNAN MENETTELYYN LIITTYVÄT TUTKINTAPYYNNÖT

5.1 ASIAN KÄSITTELYN VAIHEET

Lohjan kihlakunnan poliisilaitoksen 27.1.2004 päivätyn tutkintailmoituksen n:o 6450/S/20380/04 mukaan pyysitte poliisia tutkimaan epäiltyä rikollista menettelyä eräiden Lohjan kaupungin virka- ja luottamusmiesten osalta Teitä koskevissa asioissa vuosilta 2001 - 2003.

Toimititte Lohjan poliisilaitokselle asian n:o 6450/R/1213/03 tutkinnan yhteydessä 27.1.2004 kirjallisen lisätutkintapyyntöä sekä 20.2.2004 tutkintapyyntöä koskien vuosien 2001 - 2002 menettelyä. Lisäksi toimititte 3.3.2004 tutkintapyyntöä koskien vuoden 2003 menettelyä.

Kysymyksessä oli Lohjan kaupungin opetuslautakunnan ja sen alaisten virkamiesten menettely. Tutkinta mainitun ilmoituksen osalta on suoritettu loppuun ja asia on saatettu syyttäjän syyteharkintaan.

Asiassa oli Espoon kihlakunnan poliisilaitoksessa 6.2.2005 kirjattu tutkintailmoitus 6450/R/1753/05, jonka mukaan on epäilty Lohjan kaupungin oikeushallintopäällikkö Kimmo Huttusen, opetustoimen johtaja Taisto Kamulan, erityiskoulun rehtorin Pekka Luoman sekä talousjohtaja Veli Räsäsen syyllistyneen virkasalaisuuden rikkomiseen. Alaikäisen lapsenne Sarina Pedersenin henkilö- ja terveydentilaa koskevia tietoja oli julkaistu Lohjan kaupungin internet-sivuilla. Tutkinnanjohtajana on toiminut rikoskomisario Puputti.

5.1.1 Apulaisvaltakunnansyyttäjän päätös Huttusen, Kamulan, Luoman ja Räsäsen osalta

Sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain 24 §:n nojalla apulaisvaltakunnansyyttäjä Jorma Kalske on valtionsyyttäjä Mika Illmanin esittelystä 24.3.2006 päättänyt nostaa Huttusta, Kamulaa, Luomaa ja Räsästä vastaan syytteet virkasalaisuuden rikkomisesta.

Apulaisvaltakunnansyyttäjä katsoi päätöksessään, ettei Lohjan kaupunginjohtaja Elina Lehtoa ollut syytä epäillä asiassa rikoksesta. Opetuslautakunnan muiden jäsenen tosiasiallinen osallisuus tietojen julkaisemiseen ja siinä tapahtuneeseen virheellisyyteen on ollut vähäinen. Sen vuoksi heidän osaltaan syytetä ei nostettu.

5.1.2 Valtionsyyttäjän päätös Pekka Luoman ja Urpo Uotilan osalta

Toisen, Espoon kihlakunnan poliisilaitoksessa 18.2.2005 kirjatun tutkintailmoituksen n:o 6010/R/1599/05 mukaan olitte 6.2.2005 toimittanut poliisille tutkintapyynnön, jossa olitte pyytänyt tutkimaan ovatko Pekka Luoma ja Urpo Uotila syyllistyneet kunnianloukkaukseen. Uotila on toiminut Länsi-Uusimaa -lehden päätoimittajana ja Pekka Luoma on kirjoittanut lehdessä julkaistun kirjoituksen, jonka olitte katsonut loukkaavan kunniaanne. Tämänkin asian tutkinnanjohtajana on toiminut Puputti.

Valtionsyyttäjä Mika Illman on 4.5.2005 tehnyt päätöksen jättää Luoma ja Uotila syyttämättä, koska asiassa ei ollut todennäköisiä syitä epäillä rikoksen tunnusmerkistön täyttyneen.

Kantelite Illmanin päätöksestä valtakunnansyyttäjälle. Apulaisvaltakunnansyyttäjä Kalske on 16.5.2005 valtionsyyttäjä Jorma Äijälän esittelystä päättänyt, ettei syytä muuttaa Illmanin päätöstä ollut.

5.1.3 Valtionsyyttäjän päätös rehtori Lembergin osalta

Olitte tutkintapyynnössä, josta on kirjattu edellä mainittu tutkintailmoitus n:o 6010/R/1753/05, pyytänyt poliisia tutkimaan, onko Tytyrin koulun rehtori Juha Lemberg syyllistynyt rikokseen, kun hän oli 10.2.2004 julkaissut koulun

ilmoitustaululla päätöksen Miro ja Henna Pedersenin uskonnon opetuksesta vapauttamisesta. Myös tietosuojavaltuutettu oli lausunnossaan 21.12.2005 esittänyt rehtorin menettelyn tutkimista mahdollisena henkilörekisteririkoksena tai henkilötietolain tarkoittaman suojaamisvelvollisuuden laiminlyöntirikoksena.

Tutkinnanjohtajana asiassa toiminut rikoskomisario Puputti on 17.5.2006 tehnyt valtionsyyttäjä Mika Illmanille, joka toimi Valtakunnansyyttäjänvirastossa opetuslautakunnan menettelyä koskevassa asiassa syyteharkintaratkaisun esittelijänä, esityksen esitutinnan toimittamatta jättämisestä.

Valtionsyyttäjä Illman teki 31.5.2006 esitutkintalain 4 §:n 3 momentin nojalla päätöksen, ettei esitutkintaa toimiteta. Päätöstä hän perusteli sillä, että rikoslain 38 luvun 9 §:ssä tarkoitetun henkilörekisteririkoksen syyteoikeus on vanhentunut viimeistään 9.2.2006.

Lemberg on kuitenkin virkamies, joten tutkintapyynnössä tarkoitettua teko on sinänsä edelleen ollut mahdollista arvioida epäiltyä rikoslain 40 luvun 5 §:ssä tarkoitettuna virkasalaisuuden rikkomisena.

Tältä osin Illman on soveltanut esitutkintalain 4 §:n 3 momenttia. Sen mukaan syyttäjä voi tutkinnanjohtajan esityksestä määrätä, ettei esitutkintaa toimiteta tai että se lopetetaan, jos hän oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla tulisi jättämään syytteen nostamatta eikä tärkeä yleinen tai yksityinen etu vaadi syytteen nostamista.

Illman on todennut, että käytettävissä olevan aineiston perusteella mahdollista rikosta on ollut kyseisessä tapauksessa pidettävä varsin vähäisenä. Mikään ei viitannut siihen, että loppuun saatettu esitutkinta todennäköisesti toisi esiin seikkoja, joiden johdosta tekoa olisi arvioitava toisin. Lopputuloksena syyteharkinnassa olisi mitä suurimmalla todennäköisyydellä syytteen nostamatta jättäminen teon vähäisyyden vuoksi. Päätös ei ottanut kantaa sen paremmin Lembergin syyllisyyteen kuin syyttömyyteenkään.

Edelleen päätöksen mukaan olitte 12.5.2006 ilmoittanut syyttäjälle, että Lembergin menettelyn laillisuus on tutkittu hallinnollisessa menettelyssä, joten mahdollisen korvausvaatimuksenkaan perusteen selvittäminen ei edellytä esitutinnan toimittamista.

5.1.4 Tutkintapyyntö apulaisvaltakunnansyyttäjän, valtionsyyttäjien ja tutkinnanjohtajan menettelystä

Keskusrikospoliisille 1.7., 5.7. ja 14.7.2005 toimittamissanne kirjoituksissa olette pyytänyt poliisia tutkimaan apulaisvaltakunnansyyttäjän, valtakunnansyyttäjien ja tutkinnanjohtajana virkasalaisuuden rikkomisen esitutkinnassa toimineen rikoskomisario Puputin toimien laillisuutta.

Asiasta on laadittu keskusrikospoliisin tutkintailmoitus n:o 2400/S/10611/05. Keskusrikospoliisin rikosylitarkastaja Björn Weckström on vastannut 8.8.2005 päivätyllä kirjeellä, ettei pyytämämme esitutkintaa toimiteta, koska epäiltyä virkasalaisuuden rikkomista koskenut esitutkinta-aineisto on toimitettu syyte-

harkintaa varten Valtakunnansyyttäjänvirastoon. Mikäli toimitetussa esitutkin-
nassa olisi puutteita, valtakunnansyyttäjä voi pyytää suorittamaan uuden tai
täydentävän esitutkinnan.

Olitte keskusrikospoliisille 1.7. ja 5.7.2005 saapuneissa kirjoituksissanne pyy-
tänyt tutkimaan myös rikoskomisario Puputin menettelyä tutkinnanjohtajana.
Kirjoitukset on siirretty Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen käsiteltäviksi.

Asiassa on Helsingin poliisilaitoksessa 29.8.2005 kirjattu tutkintailmoitus n:o
6070/S/326465/05. Sen mukaan rikoskomisario Puputin tekemää virkasalai-
suuden rikkomista koskeneen esitutkinnan rajaamista koskeva osuus tutkitaan
Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksella. Tässä asiassa tutkinnanjohtajana toi-
mi kihlakunnansyyttäjä Kuusisto.

5.1.5 Keskusrikospoliisin päätös tutkintapyyntöön

Keskusrikospoliisin apulaispäällikkö Tero Kurenmaa on 23.9.2005 päättänyt,
ettei 1.7.2005 päivätyssä tutkintapyyntöissä vaadittua esitutkintaa toimiteta
apulaisvaltakunnansyyttäjä Kalskeen, valtionsyyttäjä Illmanin eikä valtion-
syyttäjä Jorma Äijälän menettelyn johdosta.

5.1.6 Kihlakunnansyyttäjän päätös Puputin menettelystä

Kihlakunnansyyttäjä Kuusisto on 3.1.2006 tehnyt päätöksen olla toimittamatta
esitutkintaa asiassa n:o 6070/S/326465/05. Päätöksen perusteluosassa tode-
taan: "Väitetyt virheet tutkinnan rajaamisessa ja suuntaamisessa liittyvät esi-
tutkintapöytäkirjoihin 6010/R/1753/05 ja 6010/R/1599/05, joista ensin maini-
tussa on neljä henkilöä ilmiannettu virkasalaisuuden rikkomisesta ja jälkim-
mäisessä esitutkintapöytäkirjassa on kaksi henkilöä ilmiannettu kunnianlouk-
kauksesta."

Kuusiston mukaan ei ollut syytä epäillä Puputin syyllistyneen virkavelvolli-
suuden rikkomiseen tai muuhun lainvastaiseen menettelyyn.

5.1.7 Tutkinnanjohtajien päätökset 23.5.2006 päivätyn tutkintapyyntöön johdosta

Helsingin kihlakunnansyyttäjä Kuusisto on 26.9.2006 päättänyt olla toimitta-
matta esitutkintaa rikoskomisario Puputin osalta, koska ilmoitustietojen ja
muun selvityksen perusteella ei ollut syytä epäillä rikosta.

Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen rikoskomisario Ari Juuti on 11.2006
päättänyt olla toimittamatta esitutkintaa apulaisvaltakunnansyyttäjä Kalskeen,
valtionsyyttäjä Illmanin, tietosuojavaltuutettu Aarnion ja ylitarkastaja Tammi-
nen-Dahlmanin osalta, koska tutkintapyyntöön, lisätutkintapyyntöön ja muun
tutkittavana olleen asiakirja-aineiston perusteella asiassa ei ollut syytä epäillä
rikosta.

5.2 KANTELUSSA ESITETTY ARVOSTELU OPETUSLAUTAKUNTAAN LIITTYVIEN TUTKINTAPYYNTÖJEN OSALTA

5.2.1 Juridiset kysymykset

Kantelussanne katsotte, että Puputin ratkaisu kuulla asiassa syyllisiksi epäiltyinä ainoastaan mainittuja henkilöitä on ollut väärä, ja että hän on menettelylään syylistynyt rikokseen. Lisäksi katsotte, että Teille olisi tullut toimittaa ratkaisusta kirjallinen päätös.

Kantelussanne katsotte, että Puputti on Lembergiä koskevan asian esitutkinassa laiminlyönyt tutkintatoimenpiteet ja siten syylistynyt rikokseen. Lisäksi katsotte, että Teille olisi tullut toimittaa päätös tutkimatta jättämisestä kirjallisena.

5.2.2 Muu arvostelu

Myös tämän asiakokonaisuuden osalta esitätte samansisältöistä arvostelua kuin perusturvalautakuntaan liittyvien tutkintapyyntöjennekin käsittelyn osalta.

6 SISÄASIAINMINISTERIÖN POLIISIOSASTON VASTAUS PERUSTURVA- JA OPETUSLAUTAKUNNAN MENETTELYYN LIITTYVILTÄ OSIN

Kantelussanne arvostelette sekä poliisin että syyttäjän menettelyä. Kantelussa käsittelemissänne asioissa olette tehnyt myös rikosilmoituksia ja katsonut asiaanne käsitelleiden virkamiesten syylistyneen rikoksiin.

Syyttäjät ovat esitutkintalain 14 §:n 2 momentin nojalla toimineet tutkinnanjohtajina niissä asioissa, joissa olette epäillyt poliisimiehen syylistyneen rikokseen. He ovat päätöksissään todenneet, ettei Myöhäsen tai Puputin ollut syytä epäillä syylistyneen edellä selostetut päätökset tehdessään rikokseen.

Apulaisvaltakunnansyyttäjän sijainen on päätöksessään katsonut, ettei aihetta puuttua Jalkasen tutkinnanjohtajana tekemään päätökseen ollut.

Näillä päätöksillä Myöhäsen ja Puputin menettelyt ovat siten tulleet oikeudellisesti arvioiduiksi siltä osin kuin kysymys on ollut perusturvalautakunnan menettelyyn liittyvistä tutkintapyyntöistä.

Asiassa 6010/R/1599/05 apulaisvaltakunnansyyttäjä on jättänyt voimaan valtionsyyttäjä Illmanin päätöksen syyttämättä jättämisestä. Asiassa 6010/R/1753/05 apulaisvaltakunnansyyttäjä on päättänyt nostaa syytteen opetuslautakunnan menettelyn johdosta. Te olette nostanut syytteen myös muita henkilöitä vastaan samassa asiassa. Asian käsittely on Lohjan käräjäoikeudessa kesken.

Rehtori Lembergin menettelyä koskevassa asiassa valtionsyyttäjä on tehnyt 31.5.2006 päätöksen, jonka mukaan syyteoikeus on vanhentunut.

Näillä päätöksillä Puputin menettely on tullut oikeudellisesti arvioituksi siltä osin kuin kysymys on ollut opetuslautakunnan menettelyyn liittyvistä tutkintapyyntöistä.

Esitutkintalain 2 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Tämän lainkohdan osalta hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että syytä epäillä -kynnys ylittyy, kun asioita huolellisesti harkitseva henkilö päättyy sellaiseen tulokseen.

Kantelustanne, sen liitteistä taikka muustakaan asiassa kertyneestä selvityksestä ei ilmene perusteita katsoa, että syyttäjät edellä selostettuja ratkaisuja tehdessään olisivat ylittäneet heille tutkinnanjohtajina esitutkintalain mukaan kuuluvan harkintavallan tai käyttäneet sitä väärin ja siten syyllistyneet rikokseen.

7 ELATUSTUKITIE TOJEN LUOVUTTAMISTA KOSKEVA TUTKINTAPYYNTÖ

Nyt kysymyksessä olevan kantelunne kohdassa 3 f (sivu 4) katsotte rikoskomisario Puputin tahalliselta vaikuttavalla passiivisuudella yrittäneen vaikeuttaa tutkintapyyntöjenne etenemistä mm. hävittämällä tutkintapyyntöä, joka on koskenut vuonna 2001 tapahtuneeksi ilmoittamaanne virkasalaisuuden rikkomista.

Kantelunne sivulla 18 esitätte, että olitte 6.2.2004 tehnyt Lohjan poliisille tutkintapyyntöä kyseisessä asiassa ja liittännyt siihen asiakirjan, josta tiedon välittäminen ja tiedon välittäneet tahot ilmenevät. Asia oli käsityksenne mukaan siirtynyt Espoon poliisille.

Kysymys on ollut siitä, että Lohjan kaupungin palveluksessa oleva sosiaalityön esimies Heli Ranta-Salonen olisi välittänyt marraskuussa 2001 Teitä koskeneita elatustukitietoja päivähoidomaksuista vastaavalle toiselle kaupungin virkamiehelle.

7.1 Hankittu selvitys

Rikoskomisario Puputti on todennut 14.8.2006 päivätyssä selvityksessään, että hän oli syksyllä 2004 saanut käsiteltäväkseen Lohjan kihlakunnan poliisilaitokselle toimittaman useita satoja sivuja käsittävän tutkintapyyntöne. Puputti on selvityksensä mukaan ollut syksyn 2004 aikana useita kertoja yhteydessä Teihin puhelimitse ja sähköpostitse. Puputin mukaan olitte sopineet, että lähettätte uudet tutkintapyyntöt.

Puputti on toimittanut tänne jäljennöksen Teidän hänelle 6.2.2005 lähettämää tutkintapyyntöä liitteineen. Ensimmäinen 3.3.2004 päivätty tutkintapyyntö on koskenut rehtori Luoman kirjoitusta Länsi-Uusimaa -lehdessä.

Toisessa, niin ikään 3.3.2004 päivätyssä 46-sivuisessa tutkintapyyntössänne olitte pyytännyt tutkintaan ”opetuslautakunnan, lakimies Huttusen, entisen opetustoimenjohtaja Kamulan, kaupunginjohtaja Lehdon, opetuslautakunnan va-

rapuheenjohtaja Luoman sekä kaupunginhallituksen menettelyä vuonna 2003 Sarina Pedersenin (s. 23.10.90) hammasvamma-asiassa.”

Kummassakaan tutkintapyyntöissä ei mainita sosiaalitoimen esimies Ranta-Salosen menettelyä.

7.2 SISÄASIAINMINISTERIÖN POLIISIOSASTON VASTAUS RANTA-SALOSEN MENETTELYYÄ KOSKEVAN ASIAN OSALTA

Kertyneen selvityksen perusteella on pääteltävissä, että Teidän ja Puputin käsityksen ovat tämän epäilemämme rikosasian osalta olleet erilaiset. Kysymys on ilmeisesti ollut väärinkäsityksestä. Tutkinnanjohtajan tulisi kuitenkin väärinkäsitysten välttämiseksi pyrkiä varmistamaan tutkintapyyntöjen tekijältä, missä konkreettisissa tilanteissa jonkun henkilön katsotaan syyllistyneen rikokseen.

Kertyneestä selvityksestä ilmenee, että kyse on ollut laajasta asiakokonaisuudesta. Tutkintapyyntöt ovat olleet materiaaaliltaan poikkeuksellisen laajoja. Tutkintapyyntöissä tarkoitettuja asioita on käsitelty useissa eri viranomaisissa vuodesta 2003 lähtien.

Näihin seikkoihin nähden kantelunne ei tältä osin aiheuta enempää sisäasiainministeriön poliisiosaston toimenpiteitä kuin että rikoskomisario Puputin huomiota kiinnitetään riittävän huolellisuuden noudattamiseen tutkintapyyntöjen oikean sisällön selvittämisessä.

8 LOPUKSI

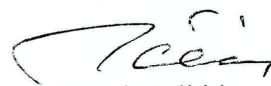
Kantelustanne, Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselle tekemästänne 23.5.2006 päivätyistä tutkintapyyntöistä sekä niiden lisäksi hankittujen selvitysten johdosta antamastanne vastineesta ilmenee, että viranomaisten ja Teidän kesken on jatkuvasti vallinnut eri käsityksiä siitä, mikä asiakokonaisuudessa on relevanttia, kun harkitaan, onko syytä epäillä rikosta.

Tutkinnanjohtaja (poliisi tai syyttäjä) on toimivaltainen tekemään esitutkintalain 2 §:n mukaan päätöksen siitä, milloin käsillä oleva selvitys riittää syytä epäillä -kynnyksen ylittymiseen. Siten on mahdollista tulla tämän kysymyksen suhteen myös erilaisiin lopputuloksiin ilman, että kysymys olisi virkavelvollisuuden rikkomisesta tai jostakin muusta rikoksesta.

Poliisijohtaja

 Kimmo Hakonen

Poliisiylitarkastaja

 Jouni Vätkki

LIITTEET

Vastineen 5.9.2006 liitteet

TIEDOKSI

Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto
Espoon kihlakunnan poliisilaitos
Valtakunnansyyttäjänvirasto